

ראש השנה כט

קושי 4 על רבא שאמר מצוות אין צריכות כוונה: אמר ליה אביי: אלא מעתה הישן בשמיני בסוכה ילקה!
 תירוץ 1: אמר לו: שאני אומר מצות אינו עובר עליהן אלא בזמן.

קושי על התירוץ: מתיב רב שמן בר אבא: **מנין לכהן שעולה לדוכן, שלא יאמר: הואיל ונתנה לי תורה רשות לברך את ישראל - אוסיף ברכה אחת משלי, כגון (דברים א) ה' אלהי אבותכס יס' עיכס - תלמוד לומר (דברים ד) זא תספו על הברכה. והא הכא, כיון דברך ליה - עברה ליה זמניה, וקתני דעבר!**

תירוץ 1: הכא במאי עסקינן - בדלא סיים.

קושי על התירוץ: והתניא: **סיים כל ברכתיו!**

תירוץ: שאני הכא, כיון דאלו מתרמי ליה צבורא אחרינא - הדר מברך, כוליה יומא זמניה הוא.

חיזוק לתירוץ: ומנא תימרא? דתנן:

הנתינין במתנה אחת שנתערבו בנתנין מתנה אחת, מתן ארבע במתן ארבע, ינתנו במתן ארבע. מתן ארבע במתן אחת.

רבי אליעזר	רבי יהושע
ינתנו במתן ארבע	ינתנו במתן אחת
קושי: אמר לו רבי יהושע: הרי הוא עובר על כל תוסיף	קושי: אמר לו רבי אליעזר: הרי הוא עובר על כל תגרע!
תירוץ: אמר לו רבי אליעזר: לא נאמר כל תוסיף - אלא כשהוא בעצמו	תירוץ: אמר לו רבי יהושע: לא נאמר כל תגרע אלא כשהוא בעצמו
	ועוד אמר רבי יהושע: כשלא נתת - עברת על כל תגרע, ולא עשית מעשה בידך. כשנתת - עברת על כל תוסיף, ועשית מעשה בידך!

מסקנה העולה ממשנה זו כדי לחזק את התירוץ: מתנה מבכור - עברה ליה לזמניה, וקתני דעבר משום כל תוסיף, לאו משום דאמרינן: כיון דאילו מתרמי ליה בוכרא אחרינא הדר מזה מיניה, כוליה יומא זמניה.

דחיית החיזוק: דלמא קסבר רבי יהושע: מצות עובר עליהן אפילו שלא בזמן.

הסבר לחיזוק: רב שמן בר אבא הקשה מברייתא (כהן שעולה לדוכן) ולא מהמשנה (מתן דמים) (עדיף להשתמש במשנה במקום ברייתא) כי

כהן מברך	נתינת דמי בכור
שכיון דאילו מתרמי ליה בכור/ציבור אחר בעי מזה מיניה/הדר מברך, כוליה יומא זמניה הוא	לא סגי דלא יהיב

תירוץ 2: רבא אמר: לצאת - לא בעי כוונה, לעבור - בעי כוונה.

קושי: והא מתן דמים לרבי יהושע, דלעבור, ולא בעי כוונה!

תירוץ ותיקון דברי רבא: אלא אמר רבא: לצאת - לא בעי כוונה, לעבור, בזמנו - לא בעי כוונה, שלא בזמנו - בעי כוונה.

כוונה בתקיעת שופר

אמר ליה רבי זירא לשמעיה: איכוון ותקע לי.

מסקנה מדברין: אלמא קסבר: משמיע בעי כוונה

קושי 1: מיתיבי: **היה עובר אחורי בית הכנסת, או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת, ושמע קול שופר או קול מגילה, אם כוון לבו - יצא, ואם לאו - לא יצא.** וכי כוון לבו מאי הוי? היאך לא קא מיכוון אדעתא דידיה!

תירוץ: הכא בשליח ציבור עסקינן, דדעתיה אכוליה עלמא.

קושי 2: תא שמע: **נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע, נתכוון משמיע ולא נתכוון שומע - לא יצא, עד שיתכוון שומע ומשמיע.** קתני משמיע דומיא דשומע, מה שומע שומע לעצמו, אף משמיע - משמיע לעצמו. וקתני: לא יצא!

תירוץ: תנאי היא, דתניא: **שומע - שומע לעצמו, ומשמיע - משמיע לפי דרכו.** אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים - בשליח צבור, אבל ביחיד - לא יצא, עד שיתכוון שומע ומשמיע.

חרש שוטה וקטן אין מוציאין את הרבים ידי חובתן. זה הכלל: כל שאינו מחוייב בדבר - אינו מוציא את הרבים ידי חובתן.

אמר מר: הכל חייבין בתקיעת שופר: כהנים, לויים וישראלים.

קושי: פשיטא! אי הני לא מיחייבי - מאן מיחייבי?

תירוץ: כהנים אצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתוב (במדבר כט) **יום תרועה יהיה זכר** - מאן דליתיה אלא בתקיעה דחד יומא הוא דמיחייב, והני כהנים, הואיל ואיתנהו בתקיעות דכל השנה, דכתיב

(במדבר י) **ותקעתם כחצות על עתים**, אימא לא ליחייבו - קא משמע לן.

קושי על התירוץ: מי דמי? התם - חצוצרות, והכא - שופר!

תירוץ: אלא אצטריך, סלקא דעתך אמינא: הואיל ותנן: **שנה היובל לראש השנה לתקיעה**

ולברכות, מאן דאיתיה במצות היובל - איתיה במצוה דראש השנה, והני כהנים, הואיל וליתנהו

במצוה דיובל, דתנן: **כהנים ולויים מוכריין לעולם וגואליין לעולם**, אימא: במצוה דראש השנה לא

ליחייבו, קא משמע לן.

מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו.

פסיקה: אמר רב הונא: ולעצמו מוציא.

דתייה: אמר ליה רב נחמן לרב הונא: מאי שנא לאחרים דלא - דלא אתי צד עבדות ומפיק צד

חירות, לעצמו נמי, לא אתי צד עבדות דידיה ומפיק צד חירות דידיה!

דעה אחרת: אלא אמר רב נחמן: אף לעצמו אינו מוציא.

תיזוק: תניא נמי הכי: **מי שחציו עבד וחציו בן חורין - אף לעצמו אינו מוציא.**

פסיקה: תני אהבה בריה דרבי זירא: **כל הברכות כולן, אף על פי שיצא - מוציא, חוץ מברכת הלחם וברכת**

היין, שאם לא יצא - מוציא, ואם יצא - אינו מוציא.

שאלה בעניין: בעי רבא: ברכת הלחם של מצה, וברכת היין של קידוש היום, מהו?

כיון דחובה הוא - מפיק? **או דלמא** ברכה לאו חובה היא?

תשובה: תא שמע: דאמר רב אשי: כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן, וכי הוה אתי אריסיה מדברא הוה מקדש להו.

משנה. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין, אבל לא במדינה.

אמרו לו: אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין. ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה: שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא - תוקעין, וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד	אמר רבי אלעזר: לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד	משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין.
--	--	--

מקור: אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא:

שבתון זכרון תרועה (ויקרא כג) ביום טוב שחל להיות בחול	יום תרועה יהיה זכר (במדבר כט) ביום טוב שחל להיות בשבת
--	---

קושי: אמר רבא: אי מדאורייתא היא - במקדש היכי תקעין? ועוד: הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא

למעוטי, דתנא דבי שמואל: (במדבר כט) **כל נאצאת עכפה זא תעשו - יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת,**

שהיא חכמה ואינה מלאכה.

מקור אחר: אלא אמר רבא: מדאורייתא מישראל שרי, ורבנן הוא דגזור ביה, כדרבה. דאמר רבה: הכל

חייבין בתקיעת שופר, ואין הכל בקיאין בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד,

ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דמגילה.

תנו רבנן: **אמר רבי אלעזר: לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. אמרו לו: אחד יבנה ואחד כל מקום**

שיש בו בית דין.

קושי: אמרו לו היינו תנא קמא!

תירוץ: איכא בינייהו בי דינא דאקראי.